

Нотація Бекуса-Наура

Матеріал з Вікіпедії — вільної енциклопедії.

Нотація Бекуса—Наура(англ. *Backus-Naur form, BNF*) — це спосіб запису правил контекстно-вільної граматики, себто формою опису формальної мови.

Саме її типово використовують для запису правил мов програмування та протоколів комунікації. У 50-х роках минулого сторіччя Джон Бекус створив цю нотацію розробляючи мову ALGOL. На першому Всесвітньому Комп'ютерному Конгресі, що відбувся у Парижі 1959-го він зробив доповідь на тему «Синтаксис та семантика пропонованої першої міжнародної алгебраїчної мови». Пізніше Пітер Наур спростив її та (за порадою Дональда Кнута) додав до назви своє ім'я.

Зміст

Опис

Запис

Приклади

Див. також

Посилання

Опис

БНФ визначає скінченну кількість символів (нетерміналів). Крім того, вона визначає правила заміни символу на якусь послідовність букв (терміналів) і символів. Процес отримання ланцюжка букв можна визначити поетапно: спочатку є один символ (символи зазвичай знаходяться у кутових дужках, а їх назва не несе жодної інформації). Потім цей символ замінюється на деяку послідовність букв і символів, відповідно до одного з правил. Потім процес повторюється (на кожному кроці один із символів замінюється на послідовність, згідно з правилом). Зрештою , виходить ланцюжок , що складається з букв і не містить символів. Це означає , що отриманий ланцюжок може бути виведений з початкового символу .

Запис

Нотація БНФ є набором «продукцій», кожна з яких відповідає зразку:

<символ> ::= <вираз, що містить символи>

де вираз, що містить символи це послідовність символів або послідовності символів, розділених вертикальною рискою |, що повністю перелічують можливий вибір СИМВОЛ з лівої частини формули.

Далі,

- < — лівий обмежувач виразу
- > — правий обмежувач виразу
- ::= — *визначене як*
- | — *або*

Ці чотири символи є символами мета-мови, вони не визначені у мові, яку описують. Решта описаних символів належать до «абетки» описуваної мови.

Приклади

Для прикладу подивимось на можливу нотацію BNF для поштової адреси:

```
<поштова-адреса> ::= <поштове-відділення> <вулична-адреса> <особа>
<поштове-відділення> ::= <індекс> ", " <місце> <EOL>
<місце> ::= <село> | <місто>
<вулична-адреса> ::= <вулиця> ", " <будинок> <EOL>
<особа> ::= <прізвище> <ім'я> <EOL> | <прізвище> <ім'я> <по батькові> <EOL>
```

Другий приклад, тут наведений один зі способів означити натуральні числа за допомогою BNF.

```
<нуль> ::= 0
<ненульова цифра> ::= 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9
<цифра> ::= <нуль> | <ненульова цифра>
<послідовність цифр> ::= <нуль> | <ненульова цифра> | <цифра><послідовність цифр>
<натуральне число> ::= <цифра> | <ненульова цифра><послідовність цифр>
```

Розглянемо граматику G(число):

$G(\text{число}) = (\{\text{Число}, \text{Знак}, \text{Ціле Число}, \text{Дрібна Частина}, \text{Цифра}, S\}, \{+, -, 0, \dots, 9, \epsilon\}, \mathcal{P})$,

де P складається з набору продукцій:

1. Число $\rightarrow$ Знак ЦілеЧисло ДрібнаЧастина.
2. Знак $\rightarrow +$.
3. Знак $\rightarrow -$.
4. Знак $\rightarrow \epsilon$.
5. Ціле Число $\rightarrow$ Цифра.
6. Ціле Число $\rightarrow$ Цифра ЦілеЧисло.
7. Дрібна Частина $\rightarrow$,ЦілеЧисло.
8. Дрібна Частина $\rightarrow \epsilon$.
9. Цифра $\rightarrow 0$.
10. Цифра $\rightarrow 1$.
11. Цифра $\rightarrow 2$.
12. Цифра $\rightarrow 3$.
13. Цифра $\rightarrow 4$.
14. Цифра $\rightarrow 5$.
15. Цифра $\rightarrow 6$.
16. Цифра $\rightarrow 7$.
17. Цифра $\rightarrow 8$.
18. Цифра $\rightarrow 9$.

Запишемо продукції цієї граматики відповідно BNF:

$\langle \text{Число} \rangle ::= \langle \text{Знак} \rangle \langle \text{Ціле Число} \rangle \langle \text{Дрібна Частина} \rangle$

$\langle \text{Знак} \rangle ::= + \mid - \mid \epsilon$

$\langle \text{Ціле Число} \rangle ::= \langle \text{Цифра} \rangle \mid \langle \text{Цифра} \rangle \langle \text{Ціле Число} \rangle$

$\langle \text{Дрібна Частина} \rangle ::= , \langle \text{Ціле Число} \rangle \mid \epsilon$

$\langle \text{Цифра} \rangle ::= 0 \mid 1 \mid 2 \mid 3 \mid 4 \mid 5 \mid 6 \mid 7 \mid 8 \mid 9$

На практиці при запису граматик можуть використовуватися не всі символи БНФ, а тільки " I " або "<>," I " .

Це визначення спирається на принцип прекурсії та розглядає натуральне число як послідовність цифр.

Див. також

- Інформатика
- Розширена нотація Бекуса-Наура
- Формальні граматики
- Синтаксичний аналізатор

Посилання

Мови програмування	
Низькорівневі	<p>Мова асемблера (ASSK · FASM · GAS · HLA · MASM · NASM · TASM · WASM · YASM)</p> <p>· PLAN · SAS · Sawik · TUZ-3 · Байт-код (Pcode · Байт-код Java · Байт-код Perl · Керований код) · Машинний код</p>
Високорівневі	<p>Загального призначення</p> <p>ABAP · Action! · ActionScript · Ada · ALGOL · Alice · APL · AWK · B · BASIC · BCPL · C · C-- · C++ · C++/CLI · C# · Clarion · Clascal · Clipper · Clojure · COBOL · CoffeeScript · COMAL · Common Lisp · CPL · Crystal · D · Delphi.NET · Delphi Prism · Eiffel · Erlang · F# · Forth · Fortran · FreeBASIC · Free Pascal · GAUSS · Go · Haskell · Icon · Informix-4GL · Java · JavaScript · Lisp · Logo · Lua · MCPL · Meta Language · Microsoft Small Basic · Modula-2 · MUMPS · Nemerle · Oberon · Object Pascal · Objective-C · OCaml · occam · Oxygene · Opa · Oz · Pascal · PL/I · PL/M · PLEX · Processing · Python · REXX · RPG-II · Racket · Ruby · Rust · SAKO · SAS 4GL · Scala · Scheme · Simula · Smalltalk · Snobol · Standard Meta Language · Swift · Tcl · Turbo Pascal · Vala · Visual Basic · Visual Basic.NET</p> <p>Серверні</p> <p>Perl · PHP</p> <p>Запитів до баз даних*</p> <p>PL/SQL · SQL · Transact-SQL</p> <p>Розмітки* та векторної графіки</p> <p>Asymptote · HTML · Haml · METAFONT · PostScript · XML</p> <p>Синхронні</p> <p>Lustre</p> <p>Символьних та чисельних обчислень</p> <p>Maple · Mathcad · MATLAB · R · Wolfram (Mathematica)</p> <p>Квантових обчислень</p> <p>Q# · QCL</p> <p>Логічні</p> <p>Mercury · Prolog</p>
Езотеричні	<p>BeFunge · Brainfork · Brainfuck · FALSE · HQ9+ · Ilgoll · INTERCAL · Legal · LOLCODE</p>

· [Malbolge](#) · [Pandora](#) · [Piet](#) · [Shakespeare](#) · [Unlambda](#) · [Velato](#) · [Whirl](#) · [Whitespace](#)

[Порівняння мов програмування](#) · [Список мов програмування](#) · [Хронологія мов програмування](#)

* Немає загальноприйнятого рішення, чи вважати усі дані мови саме мовами програмування

Отримано з https://uk.wikipedia.org/w/index.php?title=Ню́ція_Бекуса-Наура&oldid=22102311

Цю сторінку востаннє відредаговано о 09:39, 23 лютого 2018.

Текст доступний на умовах ліцензії [Creative Commons Attribution-ShareAlike](#) також можуть діяти додаткові умови. Детальніше див. [Умови використання](#).